

Koe met tyloom niet (meer) afvoeren

Een tyloom is in sommige gevallen de enige reden van afvoer van een melkkoe. Maar als het aan dierenarts Jolande Sonneveld van DAP Westerbork ligt, behoort dat tot het verleden.

WILMA WOLTERS

Een tyloom is de groei van wild vlees vanuit de tussenklauwhuid. Het komt bij 7 tot 10 procent van de koeien voor. "Met name bij dieren met doorgezakte klauwen", weet dierenarts Jolande Sonneveld uit ervaring. "Die staan met meer hoorn en huid in mest en urine." In eerste instantie is er een irritatieplek in het gebied van de tussenklauw. Deze irritatie kan ontstaan door vermin-

derde hoornkwaliteit doordat koeien op een vochtige ondergrond staan, of juist door harde mestkorsten waar koeien op stappen, door een onverzorgde hoornrand of door een infectie met Mortellaro, tussenklauwontsteking of stinkpoot. De irritatieplek gaat wild vlees ontwikkelen dat tot wel drie vingers breed kan uitgroeien. In veel gevallen ervaart de koe een tyloom

als erg pijnlijk, zeker wanneer er Mortellaro op de tyloom ontstaat. Ze zal minder actief zijn, dus minder voer opnemen en ook dalen in melkproductie. De enige behandeling van een tyloom is het operatief verwijderen, uit te voeren door een dierenarts onder plaatselijke verdoving. Sonneveld heeft bij haar vorige werkplek DAP Beilen en bij haar huidige werkgever DAP Westerbork al honderden tyloomen weggesneden, en wordt wel gezien als expert op dit gebied. "Ik vond het zonde dat koeien werden afgevoerd met als reden tyloom. Toen heb ik het verwijderen van tyloomen van een collega geleerd. Ik ben het vervolgens heel veel gaan doen, heb opgeschreven hoe ik precies handelde en heb zo mijn eigen werkwijze bij deze ingreep opgebouwd." Haar werkwijze is in bijna alle gevallen een succes en leidt tot een koe die een week na de ingreep weer pijnloos loopt. "Ik wil graag bewustwording kweken bij zowel veeartsen als veehouders. Een tyloom als enige afvoerreden van een koe mag in mijn ogen niet meer voorkomen", aldus Sonneveld.

Werkwijze tyloom verwijderen

Veehouder & Veearts mag met Sonneveld mee als zij bij de familie Boer in Elp een tyloom verwijdert bij een koe in vierde lactatie die 220 dagen in productie is. Het dier wordt in de goed uitgeruste bekabox geleid en de tyloom komt duidelijk in beeld als de poot wordt opgetild. "Dat is een flinke", zien zowel veehouder als dierenarts direct. Allereerst legt Sonneveld een tourniquet aan om de bloedtoevoer naar de voet te verminderen en bij de ingreep goed zicht te houden. De mischien wel belangrijkste stap is het plaatselijk verdoven van de koe. "Neem hier de tijd voor", adviseert Sonneveld. "Als dit niet goed gebeurt, zal de koe gedurende de ingreep onrustig zijn. En omdat we straks met een mesje gaan werken, kan dat vervelende gevolgen hebben." Ze scheert de haren bij de nu ietwat opgezwollen ader weg en prikt het bloedvat aan. Rustig drukt ze de spuit met verdovingsmiddel leeg. In de tijd dat ze met sop

en borstel de klauw ontdoet van viezigheid, kan de verdoving inwerken. Ondertussen wijst ze op het bindweefsel net boven de klauw aan de achterkant van de voet. "Bij dit dier is dat nog zacht. Dat is een goed teken, want dan zal de wond sneller herstellen. Als dit bindweefsel hard is, kan het herstel teleurstellen." Met een pincet knijpt Sonneveld in de tyloom

Ontsteking voor zijn

Deze koe zal naar verwachting volledig herstellen en de tyloom zal niet terugkeren. Als de tyloom al verder gevorderd is en er een ontsteking bij is gekomen, te zien aan de gezwollen en rode huid boven de hoornrand, wil genezing niet altijd vlotten. "Soms helpt antibiotica dan. Maar als de ontsteking je al tegemoet komt bij

Een week na de ingreep loopt de koe weer pijnloos

om te testen op een eventuele reactie van de koe. Die reageert niet, dus heeft de verdoving zijn werk gedaan. Met mes en pincet snijdt de veearts rustig het wild vlees weg; het is zoals verwacht een flink stuk hard weefsel, zo'n drie vingers breed. Het verwijderen van de randen van de tyloom is nu belangrijk, evenals het verwijderen van al het vet dat verschijnt. "Er zit altijd wat vet hier, maar dat is toegenomen nu de tyloom zich heeft ontwikkeld, en zit daardoor opgesloten. Ik wil al dat vet, dat voor demping zorgt tijdens het lopen, wegsnijden, anders bestaat het risico op teruggroei van de tyloom." Sonneveld waarschuwt wel om niet in de gewrichtsholtes te snijden, want dat kan leiden tot een moeilijk te genezen gewrichtsontsteking. Het 'dempingsvet' keert terug wanneer de huid hersteld is. Nu de randjes mooi zijn, is Sonneveld er zeker van dat de wond goed zal genezen. Ter verzachting spuit ze er een dichte laag blauwspray op. Tot slot drukt ze een pakket gasjes tussen de klauwen, wikkel er verband om en zorgt ervoor dat dat ook zeker tussen de klauwen goed strak zit. Alles bij elkaar heeft het een halfuurtje gekost. Na twee dagen zal de veehouder het strakke verband losmaken, opnieuw antibioticaspray toepassen en een nieuw verband aanleggen dat een week mag blijven zitten.

het opensnijden, kan de ingreep te laat zijn om de koe nog te redden. Mijn advies is dus om een tyloom vroegtijdig te verwijderen, voordat de ondervoet dik wordt." §

Tyloomen voorkomen

Er is een breed scala aan adviezen om tyloomen te voorkomen. Ten eerste is de preventie van infectieuze aandoeningen zoals stinkpoot, Mortellaro en tussenklauwontsteking erg belangrijk. Verder zijn de omgevingsfactoren van de koe van belang, zoals een goede vloer. "Die mag niet te vochtig zijn, maar ook niet oneffen of te klein zodat koeien een krappe draai moeten maken", zegt dierenarts Jolande Sonneveld. Ook het ligbed van de koe speelt een rol. "Om de klauw rust te geven moet de box zowel qua maat als bedding uitnodigen om te gaan liggen." Daarnaast is regelmatig bekappen van de klauwen aan te raden - in de droogstand en op 100 dagen in lactatie bijvoorbeeld. Tot slot speelt natuurlijk voeding een rol bij klauwproblemen.

De klauw van de koe met tyloom en zonder na behandeling door dierenarts Jolande Sonneveld.

FOTO'S: WILMA WOLTERS

